

Les 4 – God is hartstochtelijk en vol mededogen

Jesaja 49:15

'MAAR ZOU EEN VROUW HAAR ZUIGELING VERGETEN, ZICH NIET ONTFERMEN OVER HET KIND DAT ZIJ DROEG? ZELFS AL ZOU ZIJ HET VERGETEN, IK VERGEET JOU NOOIT.'

Over emoties

In de inleiding op de les van deze week staat dat emoties vaak gezien worden als onwenselijk, iets dat we maar best moeten vermijden.

En toegegeven, het klinkt misschien aanlokkelijk dat wanneer we geen emoties zouden kennen dat we dan geen verdriet of gemis zouden ervaren. Er zou ons op die manier waarschijnlijk veel leed gespaard blijven.

Of toch niet...?

Want, het is niet omdat we geen verdriet zouden voelen, dat de dingen die ons verdriet doen niet zouden gebeuren.

Alleen: als we geen verdriet zouden voelen of ervaren, hoe zouden we die gebeurtenissen dan kunnen verwerken?

Maar probeer je dat eens voor te stellen: een leven zonder emoties. Een leven zonder verdriet, zonder boosheid, zonder angst, zonder haat, zonder pijn... maar ook zonder liefde, zonder vertedering, zonder geluk, zonder vreugde...

Of we het nu leuk vinden of niet: emoties zijn noodzakelijk om de gebeurtenissen in ons leven – zowel de positieve als de negatieve - te verwerken, om ze een plaats te kunnen geven.

samen overleggen

- Probeer je eens een leven voor te stellen zonder emoties.
- Wat zijn de voordelen hiervan?
- Zie je ook nadelen?
- Welke emotie zou je het meeste missen?

Gelukkig heeft God ons niet zonder emoties geschapen, gelukkig heeft hij ons het vermogen gegeven om lief te hebben, om verdriet te ervaren, om geraakt te worden.

Over liefde en ontferming

In het lesboekje wordt als voorbeeld van liefde verwezen naar de liefde die ouders voor hun kinderen ervaren.

PS. 103:13 ZOALS EEN VADER ZICH **ONTFERMT** OVER ZIJN KINDEREN, ZO ONTFERMT ZICH DE HEER OVER WIE HEM VREZEN.

JES. 49:15 MAAR ZOU EEN VROUW HAAR ZUIGELING VERGETEN, ZICH NIET **ONTFERMEN** OVER HET KIND DAT ZIJ DROEG? ZELFS AL ZOU ZIJ HET VERGETEN, IK VERGEET JOU NOOIT.

JER. 31:20 IS EFRAÏM NIET MIJN GELIEFDE ZOON, IS HIJ NIET MIJN OOGAPPEL? TELKENS ALS IK OVER HEM SPREEK RIJST ZIJN BEELD IN MIJ OP, DAN RAAK IK DIEP BEWOGEN. IK MÓET MIJ OVER HEM **ONTFERMEN** – SPREEKT DE HEER.

Liefde uit zich dus in ontferming, in het omzien naar de ander.

In het Nederlands is *ontfermen* een 'wederkerig werkwoord' Dat betekent dus dat iemand zich over iets of iemand anders ontfermt, dat je je het lot van iemand anders aantrekt, en dat je voor die ander gaat zorgen.

Ontfermen: in de brontekst wordt hier het woord rechem gebruikt. Dit kun je ook vertalen door liefhebben, zich over iets of iemand ontfermen.

Dit woord heeft als oorspronkelijke betekenis 'moederschoot'. Je zou dus kunnen vergelijken met het gevoel dat een moeder heeft wanneer ze zich bekommert over haar ongeboren of pasgeboren kind.

We mogen dus gerust stellen dat de ontferming en dus ook de liefde van God grenzeloos is.

In het Nederlands is *ontfermen* een 'wederkerig werkwoord'

Dat betekent dus dat iemand zich over iemand anders ontfermt, dat je je het lot van iemand anders aantrekt, en dat je voor die ander gaat zorgen.

Uit het woordenboek

barmhartigheid is de behoefte om hulp te verlenen aan mensen die in geestelijke of lichamelijke nood verkeren.

Een vaak gebruikt synoniem voor ontferming is **barmhartigheid**. Dit begrip vinden we voornamelijk terug in het Nieuwe Testament.

Het Griekse werkwoord dat gebruikt wordt betekent letterlijk: 'de ingewanden rommelen'.

Noot: De ingewanden werden namelijk gezien als het centrum van liefde en medelijden.

Barmhartigheid is dus geen passief gebeuren. Wanneer je barmhartigheid voelt, dan roept dit op tot actie, er moet iets in beweging komen.

samen overleggen

- De liefde van God die vergeleken wordt met die van een liefhebbende vader of moeder. Wat voel je daar bij? Herken je dit? Biedt het je houvast?
- En wat als je nooit een liefhebbende vader of moeder hebt gehad? Waarmee zou je Gods liefde dan kunnen vergelijken?
- Barmhartigheid als een oproep om in actie te schieten. Hoe ervaar jij dat? Kun je een concreet voorbeeld geven van een situatie die jou zo beroerd heeft (tot in je ingewanden toe) dat je niet anders kon dan over te gaan tot actie?

Wat als liefde pijn doet?

¹TOEN ISRAËL NOG EEN KIND WAS, HAD IK HET LIEF; UIT EGYPTES HEB IK MIJN ZOON GEROEPEN. ²HOE HARDER ZE GEROEPEN WERDEN, HOE MEER ZE HUN EIGEN WEG GINGEN. ZE BRACHTEN OFFERS AAN DE BAÄLS EN BRANDDEN WIEROOK VOOR GODENBEELDEN – ³TERWIJL IK HET TOCH WAS DIE EFRAÏM LEERDE LOPEN EN HEM OP MIJN ARM NAM. MAAR ZIJ BESEFTEN NIET DAT IK HEN VERZORGDE. ⁴ZACHT LEIDDE IK HEN BIJ DE TEUGELS, AAN KOORDEN VAN LIEFDE TROK IK HEN MEE; IK VERLOSTE HEN VAN HET JUK OM HEN TE LATEN ETEN, IK HIELD HUN HET VOER ZELFS NOG VOOR. ⁵ZOUDEN ZIJ NIET NAAR EGYPTES TERUGKEREN, ZOU ASSYRIË NIET OVER HEN HEERSEN, NU ZIJ WEIGEREN NAAR MIJ TERUG TE KEREN? ⁶HET ZWAARD ZAL RONDWAREN IN HUN STEDEN EN HUN ORAKELPRIESTERS VERSLINDEN OM ALLES WAT ZE HEBBEN UITGEBROED. ⁷MIJN VOLK BIJT ZICH VAST IN ZIJN ONTRouw JEGENS MIJ. AL ROEPEN ZE TOT MIJ, DE ALLERHOOGSTE, IK ZAL HUN LOT NIET VERLICHTEN. ⁸ACH EFRAÏM, HOE ZOU IK JE OOI KUNNEN PRIJSGEVEN? HOE ZOU IK JE KUNNEN UITLEVEREN, ISRAËL? ZOU IK JE PRIJSGEVEN ALS ADMA, JE LATEN ONDERGAAN ALS SEBOÏM? MIJN HART WORDT VERSCHEURD, DOOR BARMHARTIGHEID WORD IK BEWOGEN. ⁹IK ZAL MIJN TOORN LATEN VAREN EN EFRAÏM NIET OPNIEUW TE GRONDE RICHTEN. WANT GOD BEN IK, EN GEEN MENS, IK BEN IN JULLIE MIDDEN, IK BEN HEILIG, IK ZAL NIET MEER IN WOEDE ONTSTEKEN. (HOS. 11:1-9)

Elke ouder zal hierover ongetwijfeld kunnen meespreken. Je houdt van je kind, je voedt het op met alle liefde en zorg die je in he hebt, je streeft er naar om je kind een zo goed mogelijk leven te bieden...

Maar ooit gaan ze hun eigen weg. Ze maken hun eigen keuzes, nemen ze hun eigen beslissingen. En zo hoort het ook. Eén van de taken van een ouder is om z'n kind op te voeden tot een zelfstandig individu. Een individu dat uitgerust is met de tools die het nodig heeft om zich staande te kunnen houden in het leven.

En hoe goed je dit als ouders ook doet, toch zul je niet kunnen voorkomen dat je kinderen soms keuzes maken waar je niet achter staat, die je niet begrijpt, die je maar moeilijk kunt goedkeuren.

Ook onze God heeft dit meermaals ervaren. Zijn volk dat zich herhaaldelijk tegen Hem verzette, dat z'n eigen weg ging, dat fouten maakte, dat zich van Hem afkeerde.

God weet hoe het voelt als je hart versheurd wordt (*vers 8*).

samen overleggen

- Je kind maakt keuzes die jij zelf niet - of in elk geval anders - zou maken. Hoe ga je hier als ouder mee om?
- En wat als we de situatie wat veralgemenen, hoe gaan wij om met mensen die (in onze ogen althans) foute beslissingen nemen? Wijs je ze terecht? Help je hen? Keer je je van hen af? Hoe ver kun/durf je hierin gaan?

Want God ben ik, en geen mens.

Sorry, ik kan het niet laten om bij dit vers toch even een korte en naar mijn mening nuttige duiding te geven vanuit de brontekst.

HOSEA 11:9
WANT - GOD - BEN IK - EN GEEN - MENS.
אִישׁ - וְלֹא - אֲנֹכִי - אֵל - כִּי
[ci - él - anochi - v'lo - ish]

Het Hebreeuws kent 2 verschillende woorden voor 'Ik' nl.

אָנִי [ani] en אֲנֹכִי [anochi]

Het verschil zit hem in de toevoeging van de letter כ [kaf]

Deze letter symboliseert de **handpalm**.

Wanneer we lezen 'Want God ben ik' dan zien we hierin dus die letter כ [kaf]

**We zien de handpalm van God.
God rijkt ons dus letterlijk de hand.**

samen overleggen

- Wanneer het volk de verkeerde keuzes maakt en zich daarmee van God afkeert, dan laat God Zijn volk niet los. Integendeel: Hij rijkt hen de hand.
- Hoe reageer je hier op?
- Wat kunnen wij daaruit leren in onze omgang met anderen die in onze ogen de verkeerde keuzes maken?

Over een jaloerse God

Voor de meesten onder ons zal het toch best wel enige moeite vergen om een term als jaloezie aan God te linken.

Wanneer iemand jaloers is, dan voelt dat niet goed. Jaloezie kan namelijk veel kapot maken. Jaloerse blikken kunnen doden, wordt er wel eens gezegd. Jaloezie verscheurt de mensen van binnen uit, het verziekt de sfeer.

Hoe kan het dan dat God in de Bijbel El Qana - een afgunstige God - wordt genoemd?

Wanneer we de Oosterse, Griekse of Romeinse mythen en sagen lezen, dan hoort jaloezie er helemaal bij, ook bij de vele goden en afgoden. Er heerste een harde strijd tussen bvb. de god van het bezit en de god van de liefde. Goden waren jaloers op de mensen die voorspoed kenden. En ze reageerden zich af op deze mensenwereld door oorlog met hen te voeren. Maar... Zo kan onze God toch niet zijn!?

In zijn boek
'Onnoemlijk veelzijdig,
over de namen van God'
schrijft predikant Egbert Brink
het volgende:
**Vooral in de confrontatie met
andere goden wordt God de
Afgunstige genoemd.**

In Deut. 4 dringt Mozes er bij zijn
gehoor vurig op aan de levende
God niet te delen met andere
goden.

²⁴WANT DE HEER UW GOD IS EEN
VERSLINDEND VUUR, EEN JALOERSE
GOD, zegt Mozes.

Hier staan twee termen naast elkaar: God is een verslindend vuur, en God is een jaloerse God. Hiermee wordt het beeld van vurigheid opgeroepen, van heftige emotie. Het is een beeld dat spreekt van liefde, van passie! Het vuur van Gods liefde valt niet te blussen. We komen dit beeld later nog tegen in Hooglied.

DE LIEFDE IS ZO STERK ALS DE DOOD, NIEMAND
HOUDT DE LIEFDE TEGEN. DE LIEFDE LIJKT OP EEN
VUUR, EEN VUUR DAT HEVIG BRANDT. (HOOGL. 8:6)

In de vertaling van de Naardense Bijbel
klinkt dit vers als volgt: WANT LIEFDE IS STERK
ALS DE DOOD, HARD ALS DE HEL IS HARTSTOCHT;
HAAR FLITSEN ZIJN FLITSEN VAN VUUR, EEN VLAM VAN
DE ENE;

Egbert Brink schrijft dat God vooral in de confrontatie met andere goden een afgunstige God wordt genoemd. Idolatrie - dit is het aanbidden van andere goden - wordt dus zwaar bestraft. Waarom? Is God dan werkelijk zo gevoelig aan 'concurrentiestrijd'? Duldt Hij het werkelijk niet dat wij andere goden vereren?

Of zit ook hier een waarschuwing verscholen in de tekst? Is dit misschien omdat God weet dat concurrentie een menselijke eigenschap is die voor veel schade kan zorgen? Denk maar aan angst, geweld, uitbuiting, scheiding tussen mensen... De lijst van de nadelige gevolgen van idolatrie is lang.

Dus misschien gaan deze zinnen ZORG ER DAN VOOR DAT U HET VERBOND DAT DE HEER, UW GOD, MET U HEEFT GESLOTEN NIET VERGEET, EN DAT U NIET TEGEN ZIJN GEBOD IN EEN GODENBEELD MAAKT, EEN AFBEELDING VAN WAT DAN OOK. WANT DE HEER, UW GOD, IS EEN VERTEREND VUUR, HIJ DULDT GEEN ONTRouw. (DEUT. 4:23-24) niet zo zeer over God die geen concurrentie van andere goden duldt, maar veeleer over God die ons mensen wil beschermen voor de pijn die we elkaar (en onszelf) hiermee kunnen aandoen.

samen overleggen

- Jaloezie, hartstocht, passie... dit zijn allemaal toch vrij heftige emoties.
- Heb je het al eens meegemaakt dat je zo hartstochtelijk of gepassioneerd was over iets of iemand dat het je pijn deed?
- Of herken je het gevoel van jaloezie wanneer iemand anders jouw hartstocht niet beantwoordt?
- Hoe ga je daar mee om?
- Hoe reageer je op die waarschuwing rond idolatrie? Waar schuilt volgens jou het gevaar in?

Ook in Exodus 34:14 lezen we over die jaloeze God. **WANT U MAG GEEN ANDERE GOD VEREREN. DE HEER HEET DE JALOERSE, HIJ IS EEN JALOERSE GOD. (WILLIBRORDVERTALING)**

Hier staat niet dat God zich jaloeers voelt, er staat duidelijk dat Hij zo heet.

Zijn naam IS de jaloeze,
God IS een jaloeze God.

De naam van God verbeeldt het karakter van God. Hij is wie Hij is!

Ook dit is iets waarmee Hij zich van andere goden en afgoden onderscheidt. Telkens wanneer God zich laat kennen als de jaloeze, komt Hij op voor Zijn eer.

Hij wil dat mensen er voluit voor kiezen om Hem, en alleen Hem, als Allerhoogste te aanvaarden.

Hij is immers de Schepper,
de bron van alle leven.

Uit: Onnoemlijk veelzijdig, over de namen van God' (Egbert Brink)

Hiervoor konden we al lezen dat jaloezie vaak gepaard gaat met passie en hartstocht. Zo is het ook met die jaloezie van God.

God manifesteert zich soms als een jaloeze God omdat hij zielsveel van ons houdt. Telkens weer herinnert God ons aan het verbond dat Hij met de mensen heeft gesloten. En om de belofte van Zijn verbond waar te kunnen maken vraagt Hij van ons dat wij Hem boven alles plaatsen.

Dan zal het zijn zoals Hij ons beloofd heeft bij de instelling van de tien woorden. **LUISTER DUS, ISRAËL, EN NEEM ZE NAUWLETTEND IN ACHT. DAN ZAL HET U GOED GAAN IN HET LAND DAT OVERVLOEIT VAN MELK EN HONING... (DEUT. 6:3 NBV21)**

Dan zal het ons goed gaan!

samen overleggen

- Hoe reageer je op de bewering dat God een jaloeze God is omdat Hij wil dat wij volop voor Hem kiezen?
- God heeft ons beloofd dat het ons goed zal gaan wanneer we Zijn geboden in acht nemen. Waarom is het dan toch soms zo moeilijk om dit te doen? Waarom loopt het dan toch zo vaak fout?
- Kun je liefde afdwingen? Mag je het forceren dat iemand jou moet graag zien en dus 100 % voor jou moet kiezen en alles moet doen wat je van hem of haar verlangt?
- Schuilt daar geen gevaar in?